

Stuk 5. Gezamenlijke bespreekpuntennotitie bila MKGG-MFIN – vrijdag 18 oktober 2024

Bespreekpunt: Uitgangspunten voor invulling klimaatdoel

1. *Proces richting voorjaar: MKGG heeft aan vakdepartementen gevraagd om voor december te komen met voorstellen om sectorale doelen in te vullen. Daarnaast worden door ambtelijk KGG i.s.m. FIN parallel maatregelen geïnventariseerd indien bij weging meer nodig blijkt te zijn voor invulling van de doelen. NB. Dit betekent dat*
 - *Er ook mogelijke maatregelen worden uitgewerkt die op spanning staan met het RP en zich richten op de nodige randvoorwaarden en prijsprikkels (normeren en beprijzen).*
 - *Er worden maatregelen uitgewerkt gericht op het oplossen van knelpunten in de uitvoering op en randvoorwaarden. Dit betreft zowel de korte termijn (2030), als de randvoorwaarden die nu nodig zijn om na 2030 reducties te realiseren.*
2. *Bent u akkoord om in december de tussenstand van de voorbereiding van de besluitvorming te bespreken?*

[Redacted content]

Aanleiding

- Op 24 oktober publiceert PBL de nieuwe Klimaat- en Energieverkenning. Hierin zal naar voren komen dat het klimaatdoel verder uit zicht is dan bij KEV2023 en dat het heel onwaarschijnlijk

is dat we het doel voor 2030 halen met het huidige beleid. Ook bij het meewegen van aangekondigd en nader uit te werken beleid, blijft dit het geval.

- In de voortgangsoverleggen die komende weken plaatsvinden tussen MKGG en sectorbewindspersonen, zullen sectorbewindspersonen worden gevraagd hoe zij invulling denken te geven aan hun eigen sectordoel. Eind november leveren zij hun voorstellen aan. Daarbij bestaat een reële kans dat deze voorstellen onvoldoende zullen zijn om overtuigend invulling te geven aan het sectordoel en ze overwegend subsidies zullen bevatten. Dat levert geen doelmatige beleidsmix op, en bovendien zijn de besteedbare middelen beperkt.
- De komende maanden wordt met KGG en FIN en waar mogelijk met andere departementen op ambtelijk niveau maatregelen uitgewerkt.

Elementen van een alternatief maatregelenpakket

1. (versnelling van) Uitvoering en uitwerking van bestaande klimaatafspraken

- Sommige maatregelen die het kabinet de afgelopen jaren heeft vastgesteld moeten nog verder worden geconcretiseerd, zowel normeringen en beprijzingen als reserveringen uit het Klimaatfonds. Inzet is erop gericht om uitwerking en implementatie zoveel mogelijk te concretiseren en te laten meelopen in de VJN2025.

2. Alternatieve maatregelen om knelpunten (o.a. beschikbaarheid infrastructuur) in de transitie weg te nemen en (de bekostiging van) de elektriciteitsinfrastructuur en nettarieven te regelen.

- Knelpunten in de uitvoering van maatregelen zijn steeds vaker de vertragende factor in de implementatie van klimaatmaatregelen. Er worden maatregelen uitgewerkt gericht op het oplossen van knelpunten in de uitvoering en versterken van randvoorwaarden. Dit betreft zowel de korte termijn (2030), als de randvoorwaarden die nu nodig zijn om na 2030 reductie te realiseren.
- Vanuit het IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur worden aanbevelingen verwacht t.a.v. de bekostiging van de elektriciteitsinfrastructuur en mogelijke oplossingen voor de hoge nettarieven, die met name in de industrie momenteel de transitie belemmeren. Het IBO wordt in februari 2025 opgeleverd.

3. Alternatieve maatregelen gericht op emissiereductie ("prikkels in het systeem de goede kant op zetten")

- Om overtuigend invulling te geven aan het doel van 55% in 2030 zullen ook alternatieve maatregelen nodig zijn die 'de prikkels in het systeem' de goede kant op zetten. Dit betreft per subsector vaak een samenhangend pakket waarin een juiste balans is tussen normering, beprijzing en subsidies.
- Als dit niet gebeurt, kan dat juridisch kwetsbaar zijn (vergelijk Urgendazaak 2020). Bovendien, wanneer de 55% later dan 2030 behaald wordt, wordt de opgave richting 2050 ook (fors) moeilijker. Het reductietempo tussen 2030 en 2050 moet dan namelijk verder omhoog. Dan zouden nog pijnlijkere maatregelen voor huishoudens en bedrijven nodig zijn.
- In de fiscale beleids- en uitvoeringsagenda van FIN is reeds een onderzoek aangekondigd naar de benodigde beprijzingsniveaus om de klimaatdoelen per sector te borgen. De uitkomsten hiervan kunnen worden benut voor uitwerking en invulling van alternatief beleid per sector.
- Gegeven de opgave om 55% emissiereductie te realiseren in 2030, dienen ook maatregelen te worden uitgewerkt die op gespannen voet (kunnen) staan met het HLA. Het is daarom van belang dat er komende maanden ambtelijk 'zonder taboes' maatregelen worden uitgewerkt. In het voorjaar kan het kabinet op basis van deze brede set dan politiek besluiten over welke maatregelen wel en niet wenselijk zijn.

Vervolgproces en werkafspraken

- De bijlage bevat de huidige inventarisatie van maatregelen door FIN en KGG, m.n. maatregelen gericht op categorie 1 en 3 (uitvoering en emissiereductie) zoals hierboven beschreven. Deze zullen de komende weken worden aangevuld en uitgewerkt t.b.v. de besluitvorming in het voorjaar. Hiermee wordt gericht op invulling van het wettelijke 55%-doel in 2030.
- Onderdeel van de uitwerking en inventarisatie van afzonderlijke maatregelen zal daarnaast een gedetailleerdere analyse van het doelbereik per sector zijn (wat het is het reductie gat, wat zijn de oorzaken hiervan, welke maatregelen zijn er al die aangrijpen op het reductiepotentieel en kunnen evt. worden aangescherpt).

- Op basis van de ambtelijke inventarisaties (KGG i.s.m. FIN) en de voorstellen van de andere departementen, zal eind dit jaar een aanvullende weging moeten plaatsvinden wat de politieke strategie wordt voor de verdere stappen richting komend voorjaar. Hierin wordt o.a. een inzet bepaald t.a.v. het beoogde (minimale) reductie van het pakket, het energiebesparingspakket en financiële consequenties.
- Op basis van deze strategie kan begin 2025 met de sectorbewindspersonen het gesprek worden aangegaan over invulling van het maatregelenpakket en besluitvorming in het voorjaar van 2025.

Beleidsmix en budgettaire uitgangspunten

- Alternatief beleid kan zich richten op normeren en beprijzen, naast het wegnemen van knelpunten. Normerende en beprijzende maatregelen zijn doorgaans effectief voor CO₂-reductie, doordat ze duidelijke randvoorwaarden en goede prikkels geven aan bedrijven en huishoudens om te verduurzamen. Consistent en lange termijn beleid met normen en prikkels geven huishoudens en bedrijven ook belangrijke handvatten om (investerings)beslissingen te nemen, waarmee bedrijven ook tot innovatie komen.
- Naast normerende en beprijzende zullen ook subsidiemaatregelen worden uitgewerkt om bedrijven en burgers te ondersteunen bij de overstap naar duurzame alternatieven. Uiteindelijk dient een balans te worden gevonden tussen normering, beprijzing en subsidies.
- Alternatief beleid aan de uitgavenkant kan worden gefinancierd vanuit (eventuele herprioritering in het) Klimaatfonds. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de hoeveelheid middelen die in het Klimaatfonds per perceel reeds zijn gereserveerd. Mogelijk kan ook worden gekeken naar de inkomsten van beprijzende maatregelen als alternatief beleid; aandachtspunt hierbij is de scheiding tussen inkomsten en uitgaven.
- Er resteert er nog € 26 mld. in het Klimaatfonds waarvan € 10,9 mld. reeds is toegekend onder voorwaarden of gereserveerd voor specifieke maatregelen die nader worden uitgewerkt voor het MJP 2026 (ook besluit bij VJN2025). In totaal is € 15,1 mld. nog niet bestemd voor een specifieke maatregel. Deze middelen vallen vooral onder het perceel kernenergie.
- De 100% eindejaarsmarge op overgehevelde middelen uit het Klimaatfonds is afgeschaft. Wel is afgesproken dat per casus - afhankelijk van de onderbouwing - wordt bezien of onderuitputting bij uitzondering behouden moet blijven voor het Klimaatfonds. Dit zal dan tijdens de voorjaarsbesluitvorming worden besproken.